



Kaitseministeerium

Teie: 01.07.2026 nr KAM/26-0782/-1K

Meie: 20.07.2026 nr 1-7/203-2

Vabariigi Valitsuse määruste muutmise määruse eelnõu kooskõlastamine märkustega

Siseministeerium kooskõlastab Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse määruste muutmise“ eelnõu järgmiste märkustega.

Siseministeerium teeb ettepaneku täiendada Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse määruste muutmise“ eelnõu § 1 „Vabariigi Valitsuse 19. mai 2004. a määruse nr 194 „Laevade ja väikelaevade sisemerre, sadamatesse ning piiriveekogude Eestile kuuluvatesse vetesse sisenemise ja neist väljumise kord“ muutmise“ järgmiselt:

1) paragrahvi 1 lõike 2 punkti 1 täiendatakse pärast sõnu „millisesse sadamasse laev suundub,“ sõnadega „laeva sadamasse saabumise ja sadamast lahkumise täpne aeg,“;

2) paragrahvi 1 lõige 2¹ sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Laevaagent või laeva kapten teavitab viivitamata Politsei- ja Piirivalveametit käesoleva määruse § 1 lõike 2 punktis 1 esitatud andmete muudatusest.“;

3) paragrahvi 2 lõike 2 esimeses lauses asendatakse sõna „või“ sõnaga „ja“;

4) paragrahvi 3 lõike 1 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 4 lõikes 2² asendatakse sõnad „laevaomaniku agent“ sõnaga „laevaagent“;

6) paragrahvi 4 lõiget 2² täiendatakse punktidega 3 ja 4 järgmises sõnastuses:

„3) vähemalt kaks tundi enne kaubalaeva sadamast väljumist;

4) vahetult peale merematket ja reisijatevedu korraldava laeva laadimistööde ja reisijate pardalemineku lõppu.“;

7) paragrahvi 4 lõige 6 sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Sadamast väljumisel esitatakse dokumendid vähemalt üks tund enne väljasõitu, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.“;

8) paragrahvi 5 lõiget 1 täiendatakse pärast sõna „sadamast“ sõnadega „kolmandasse riiki“.

Ettepanekud Vabariigi Valitsuse 19. mai 2004. a määruse nr 194 „Laevade ja väikelaevade sisemerre, sadamatesse ning piiriveekogude Eestile kuuluvatesse vetesse sisenemise ja neist väljumise kord“ täiendavaks muutmiseks on vajalikud määruse rakendamisel tekkinud segaduste vältimiseks ning õigusselguse tagamiseks.

Paragrahvi 1 lõike 2 punkti 1 loetelusse on vaja lisada laeva sadamasse saabumise ja sadamast lahkumise täpne aeg. Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi PPA) vajab andmeid piirikontrolli teostamise planeerimiseks. Üldjuhul laevaagent või laeva kapten edastab juba praegu laeva sadamasse saabumise ja lahkumise (eeldatava ja täpse) aja elektroonilise mereinfosüsteemi kaudu. Üksikutel juhtudel ei ole saabumise või lahkumise täpset aega süsteemi märgitud või on märgitud üksnes eeldatav saabumise ja lahkumise aeg, mille erinevus võib olla 30 minutit või üle paari tunni.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 77, 23.03.2016, lk 1–52), lisa VI p 3.1.4 sätestab võimaluse erandina laeva pardal olevate isikute kontrollimiseks. Laevaagendi või laeva kapteni õigeaegselt esitatud andmete alusel on PPA-l võimalik kontrollida andmeid ning anda elektroonilise mereinfosüsteemi kaudu luba riiki sisenemiseks ning füüsiliselt ei ole vaja piirikontrolli teostada ehk sadamasse sõita, kuna politseiametnikud ei viibi püsivalt sadamates. Laeva läbiotsimist ja pardal viibivate isikute kontrolli teostavad piirivalveametnikud üksnes õigustatud juhtudel sisejulgeoleku ja ebaseadusliku sissekäimisega seotud riskide hinnangu alusel. Juhul, kui PPA ei tea sadamasse saabumise ja sadamast väljumise täpset aega, ei ole võimalik planeerida sadamas ametnike kohalolu ja see võib tekitada olukorra, kus politseiametnikud on eelinfo alusel sadamas paar tundi varem ja peavad ootama laeva. Kuid võib tekkida ka vastupidine olukord, et politseiametnikud jõuavad sadamasse paari tunnise hilinemisega, kuna täidavad teisi ülesandeid, mistõttu laevameeskond ei tohi laevalt lahkuda, kuna kohustuslikku piirikontrolli ei ole teostatud. Muudatus reguleerib juba praegu kokkuleppelist olukorda ning ei too kaasa lisa halduskoormust. Üksnes laevaagendid, kes ei teavita praegu PPA palvel täpset saabumise ja lahkumise aega on muudatusest mõjutatud. Muudatuse tulemusel on võimalik laevaperel kiiremini laevalt lahkuda, aga samuti planeerida politseiametnike tööülesandeid ressursisäästlikumalt.

Paragrahvi 1 lõige 2¹ muudatused on vajalikud, kuna lisaks laevapere liikmete või reisijate koosseisu ja arvu muudatustest on määruse § 1 lõike 2 punktis 1 teisigi olulisi andmeid, mille muutmiseks on vajalik PPA-l teavet. Kehtiva määruse § 4¹ kohaselt peab kõik andmed ja dokumendid, sh muudatused sisestama elektroonilisse mereinfosüsteemi. Elektroonilisse mereinfosüsteemi eesmärgiks on hõlbustada meretranspordiga seonduva informatsiooni edastamist, kogumist ja säilitamist.

Paragrahvi 2 lõike 2 esimeses lauses on vaja asendada sõna „või“ sõnaga „ja“, kuna praktikas on tekkinud olukordi, kus on mõistetud, et sadamast väljumisest ei pea teavitama, kui sisenemisest on teavitatud. Lause esimene pool viitab selgelt, et mõlemal puhul on vajalik Kaitseväge ning PPA teavitamine. Muudatus on vajalik, et vältida segadusi normi tõlgendamisel.

Paragrahvi 4 lõikes 2² asendada sõnad „laevaomaniku agent“ sõnaga „laevaagent“. Meresõiduohutuse seadus § 2 p 17 sätestab laevaagendi mõiste. Mõiste „laevaomaniku agent“ nimetatud sättes on eksitav ning see on määruse tekstis juba tervikuna muudetud. Seetõttu tuleb ka muutmata jäänud sättes mõistekasutus ühtlustada.

Paragrahvi 4 lõike 2² punktid 3 ja 4 täpsustavad, millal peab merematket, kaubavedu või reisijatevedu korraldava laeva kapten või agent edastama PPA-le laevapere liikmete ja reisijate nimekirja laeva sadamast väljumisel. Kehtiva määruse § 4 lõige 6 reguleerib, et sadamast

väljumisel esitatakse dokumendid vähemalt üks tund enne väljasõitu. Praktikas esitatakse PPA-le dokumendid kaootiliselt. Selge regulatsiooni puudumine jätab võimaluse andmete edastajal otsustada, millal andmed edastatakse.

Kaubalaeva sadamast väljumisel on vaja edastada PPA-le dokumendid vähemalt kaks tundi enne, et PPA jõuaks dokumendid üle vaadata ning vastu võtta vastu otsus, kas teostada piirikontrolli või mitte. Füüsilise piirikontrolli teostamiseks on patrullil vaja lisaks ka sadamasse sõita ning teha kohapealseid toiminguid. Kui dokumendid edastatakse hiljem, võib laeva sadamast väljumine edasi lükkuda.

Tervikliku reisijate nimekirja esitamine enne reisijate pardaleminekut merematket või reisijatevedu korraldava laeva puhul ei ole realistlik ja võimalik, kuna isikud võivad osta pileteid ka viimasel hetkel. Seetõttu on vaja sätestada erisus, et merematket või reisijatevedu korraldava laeva laevapere liikmete ja reisijate nimekirja edastatakse PPA-le vahetult peale merematket ja reisijatevedu korraldava laeva laadimistööde ja reisijate pardalemineku lõppu. Dokumentide esitamine vahetult peale reisijate pardaleminekut või laadimistööde lõppemist on eelkõige vajalik, et sihtkoha riik saaks vajaduse korral reageerida ja planeerida laeva läbiotsimist ning pardal viibivate isikute kontrolli sisejulgeoleku ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnangu alusel.

Paragrahvi 5 lõikega 1 täpsustatakse, et väikelaeva juht on kohustatud teavitama PPA-d ja sadamakaptenit väikelaeva sadamast suundumisest üksnes kolmandasse riiki, sarnaselt saabumisega. Väikelaeva sadamast lahkumisest teavitamine on vajalik juhtudel, kui lahkutakse väljapoole Schengeni ala. Tulenevalt Schengeni piirieskirjadest ei teostata üldjuhul väikelaevade puhul piirikontrolli liikmesriigi sadamast saabuvate või väljuvatele lõbusõidulaevadele ja nendel viibivatele isikutele. Muudatuse järgselt ei pea väikelaeva juhid enam, nt Soome või Läti sõitmisel PPA-d ja sadamakaptenit teavitama. Teavitus on jätkuvalt kohustuslik, nt Vene Föderatsiooni suundumisel.

Lisaks juhime tähelepanu ka võimalikule muudatusvajadusele määruse paragrahvi 3 lõikes 2. Nimelt tunnistatakse eelnõuga kehtetuks Vabariigi Valitsuse 19. mai 2004. aasta määruse nr 194 „Laevade ja väikelaevade sisemerre, sadamatesse ning piiriveekogude Eestile kuuluvatesse vetesse sisenemise ja neist väljumise kord“ § 3 lõige 1 punkt 4. Eelnevast tulenevalt määruse § 3 lõikes 2 sätestatud Maksu- ja Tolliametite teavitamine ei pruugi olla enam eelnõu muudatuse tõttu vajalik. Samas puudub § 3 lõikes 2 Kaitseväge teavitamise kohustus. Leiame, et eelkõige inimeste päästmise eesmärgil on oluline jätkuvalt PPA teavitamine, kuid peame tõenäoliseks, et teistel juhtudel peab info jõudma Kaitsevägele.

Palume võimalusel arvestada Siseministeriumi ettepanekutega Vabariigi Valitsuse 19. mai 2004. aasta määruse nr 194 „Laevade ja väikelaevade sisemerre, sadamatesse ning piiriveekogude Eestile kuuluvatesse vetesse sisenemise ja neist väljumise kord“ täiendavaks muutmiseks, et lähiajal ei oleks vajadust määrust taas muuta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
siseminister